

Plenum

Torsdag 21.11.2019 kl. 16.00—21.40

2.3. Muntlig fråga om konsekvensbedömningar av budgetpropositionen för 2020 (Kai Mykkänen saml)

Muntligt spørsmål MFT 62/2019 rd

Muntlig frågestund

Talman Matti Vanhanen: Nästa fråga, ledamot Mykkänen.

Debatt

16.25 **Kai Mykkänen kok:** Arvoisa puhemies! Monimutkaisten asioiden päätöksenteko on syytä tehdä arvioidun tiedon pohjalta, ei mututuntumalla. Tästä olemme toivottavasti samaa mieltä. Hallituskin on jo hallitusohjelmassaan antanut kansalaisille lupauksen tietopohjaisesta politiikasta. Te sitouduitte — sanalla sanoen sitouduitte — tietopohjaisen politiikan tekoon sekä systemaattiseen vaikutusarviointiin kaikessa valmistelussanne. No, tällä viikolla on käynyt ilmi, että riippumattomien eduskunnan tietopalvelun asiantuntijoiden mukaan teidän ensi vuoden talousarvionne laskee Suomen työllisyyttä 5 000 hengellä. [Paavo Arhinmäen välihuuto] Siis teidän tekemänne esitykset vähentävät täytettyjen työpaikkojen määrää, työllisten määrää, Suomessa. Suomen työllisyys olisi siis ensi vuonna parempi, jos ette olisi tehneet mitään. Kysyn nyt teiltä: onko teidän mielestänne asiallista, että teidän ministerinne teilaavat eduskunnan tietopalvelun riippumattomat laskelmat mututuntumalla? Ymmärryksen mukaan teidän hallituksenne omat ministeriöt käyttävät näitä samoja arviointimenetelmiä. [Puhemies koputtaa] Pääministeri Rinne, ettekö luota siis itse kehumaanne tutkittuun tietoon, riippumattomiin laskelmiin? Onko teillä varaa sivuuttaa tutkittuun tietoon perustuva esitys olankohautuksella, kun omat vaikutusarvioidut työllisyyspäätöksenne puuttuvat, [Puhemies koputtaa] tai itse asiassa ne ovat työpaikkoja poistavia?

Puhemies Matti Vanhanen: Noudatetaan minuutin aikarajaa.

16.27 **Pääministeri Antti Rinne** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliitikka on arvovalintoja. [Oikealta: Työttömiä lisää! — Sari Sarkomaa: Kova arvovalinta: työttömiä lisää!] Tämän hallituksen arvovalinta on se, että poistetaan suomalaisesta yhteiskunnasta eriarvoisuutta — poistetaan suomalaisesta yhteiskunnasta eriarvoisuutta. Sen eriarvoisuuden taustalla ovat monessa suhteessa toimeentuloihin liittyvät vaikeudet. Tämä hallitus nostaa 20 eurolla — joka sinällään ei ole hirveän iso raha, mutta näille ihmisille iso raha — työttömyysturvan peruspäivärahan tasoa ja perusturvan tasoa noin laajasti ottaen, ja se on se laskennan peruste, joka myös valtiovarainministeriössä todetaan, että vaikuttaa työllisyyteen laskennallisesti negatiivisesti. Mutta, edustaja Mykkänen, voin vakuuttaa teille,

Punkt i protokollet PR 68/2019 rd

että ensi keväänä ja viimeistään elokuussa [Leena Meri: Vasta!] te tullette yllättymään siitä, minkä määrän laskettuja työpaikkoja, lisättyä työllisyyttä tämä hallitus tulee viemään eteenpäin. [Ben Zyskowiec: Sitä odotellessa!]

Puhemies Matti Vanhanen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, varaamaan sen painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.28 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan totta, mitä pääministeri sanoi, että tulen yllättymään, jos ensi keväänä hallituksen esitys todella viimein sisältää vaikutusarvioidut kymmenientuhansien työpaikkojen lisäykset. Mutta yllätyksen erittäin mielelläni silloin, jos näin tapahtuu.

Valitettavasti ette kuitenkaan varsinaisesti vastannut siihen kysymykseen, että ettekö te luota tutkittuun tietoon. Ette luota siihen, mitä ekonomistit laskevat tietopalveluissa, ja onko tämä sitten jotenkin eri luotettavuustasoa kuin ministeriöiden laskelmat, vai teettekö te ne ensi kevään päätöksetkin mututuntumalla? Silloin en ylläty niinkään.

Nyt on kuitenkin myös niin, että vetoatte aina tähän eriarvoisuuskysymykseen, joka onkin erittäin tärkeä, mutta katsokaa siinäkin tietopalvelun laskelmia. On kaksi tapaa vähentää eriarvoisuutta Suomessa: Joko voidaan lähteä siitä, että nostetaan kädet pystyyn työttömyyden kanssa ja yritetään auttaa heikoimmassa asemassa olevia, jotka ovat työttömyyden varassa. On aina tärkeitä, että Suomessa on kohtuullinen sosiaaliturva, ja sitä ei kukaan ole poistamassa. Mutta toinen tapa on se, että yritetään saada suurtyöttömyys poistettua. Niin on tehty Ruotsissa ja Tanskassa, ja me haluamme siihen kelkkaan mukaan. [Puhemies koputtaa] Ihmisten on voitava elää säällistä elämää omalla työllään. Oletteko eri mieltä tästä? [Paavo Arhinmäki: Eli haluatte leikata työttömyysturva!]

16.29 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin todella pettynyt kokoomuksen vaihtoehtobudjettiin. Se piti sisällään merkittäviä määriä leikkauksia työttömien turvaan. [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] Se piti sisällään myös työttömien eläkkeitten leikkauksen totaalisesti tulevaisuudessa ansioturvan piirissä olevien ihmisten osalta. Olin todella pettynyt siihen linjaan, jonka kokoomus nosti esille vaihtoehtobudjetissaan kertoen aivan toista politiikkansa sisällöstä. Nyt on tosiasia se, että paljastitte oman kovan oikeistolaisen luonteenne. Se on selvä asia.

Mutta, arvoisa puhemies, on olemassa arvoja, jotka vaikuttavat politiikan tekoon sillä tavalla, että kun teidän vaihtoehtossanne verotuksen keventämisen kautta pienituloiset menettävät 200 euroa vuodessa ja isotuloiset lisäävät tulojaan 1 000 euroa vuodessa, samaan aikaan hallituksen toimenpiteet menevät päinvastoin, niin että alimmat tulodesiilit saavat merkittävästi lisää ja ylimmät tulodesiilit eivät. Tämän hallituksen politiikka on oikeudenmukaista ja tuloeroja tasaavaa suomalaisessa yhteiskunnassa.

16.30 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalaiset kyselevät ainakin minulta aika usein, miksi te ette siellä eduskunnassa keskustele siitä, mitenkä saadaan enemmän rahaa, vaan keskustellette vain aina siitä, kenelle ja kuinka paljon annetaan rahaa. Jotenkin tulee mieleen vanha sanonta, että menestykseen ei ole reseptiä mutta menestymättömyyteen on: halu miellyttää kaikkia. Te olette nyt lähteneet kyllä miellyttämään kansalaisia, ja aivan järkeviinkin kohteisiin te jaatte helikopterirahaa, jota ei ole olemassa. Milloinka te tullette tämän eduskunnan saliin ja esittelette ne työllisyystoimet, joilla

Punkt i protokollet PR 68/2019 rd

sitä rahaa oikeasti hankitaan ja vientiä edistetään ja nostetaan bruttokansantuotetta? Arvoisa pääministeri, milloinka me saamme tämän työryhmän esityksen tänne saliin keskusteltavaksi?

16.31 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyyteen liittyvät esitykset ovat tulossa sen aikataulun mukaisesti, mitä hallitusohjelmassa on todettu. Ensi keväänä kehysriihessä käydään läpi erityisesti paikalliseen sopimiseen ja työttömyysturvan kehittämiseen liittyviä asioita, ja sitten on elokuussa ne noin 30 000 päätöspäätösteistä lisätyöpaikkaa. Se on se, mitä hallitus on luvannut, ja sen mukaan me tulemme toimimaan. [Oikealta: Siinäkö kaikki?]

Arvoisa puhemies! On äärimmäisen tärkeää, että kyetään nyt korjaamaan eläkeläisten, työttömien, lapsiperheiden asemaa tässä yhteiskunnassa, ja sitä tämän hallituksen politiikka todella tarkoittaa. Me olemme tavanneet varmaan vähän erilaisia ihmisiä siellä toreilla ja turuilla. Minä olen tavannut niitä eläkeläisiä, jotka kertovat, että joutuvat miettimään, ostavatko lääkkeitä vai ruokaa. [Sanna Antikainen: Missä vappusatanen?] Minä olen tavannut lapsiperheitä, jotka joutuvat miettimään, voiko lasta päästää harrastuksiin, sen takia, että perheellä ei ole rahaa. Näitten ihmisten asemaa tämä hallitus nyt korjaa. [Sari Sarkomaa: Millä tavalla, kun ei tule työpaikkoja?]

16.32 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyysaste on tärkeä indikaattori, mutta ainoana onnistumisen mittarina se on hiukan vaarallinen. Vähintään yhtä tärkeä kysymys on se, tulevatko ihmiset toimeen sillä palkalla, joka heille työstä maksetaan. Yksi ongelma on palkkojen polkeminen, kuten Postin tapauksessa. Toinen ongelma on osa-aikaisen työn lisääntyminen. Jos henkilö tekee työtä muutaman tunnin viikossa, hän on paperilla työllinen mutta suuri osa hänen toimeentulostaan muodostuu tulonsiirroista, eikä tämä ole julkisen talouden kannalta kestävä. Huoli on se, että kun hallitus on sitonut — kaiketi — menonlisäyksiä kasvavaan työllisyysasteeseen, hallituksella on kiusaus nostaa työllisyysastetta kikkailulla, kuten edistämällä halpatyötä tai palkkatukea. [Paavo Arhinmäki: Vastustaako perussuomalaiset palkkatukea?] Kysynkin: miten tämä sosialistihallitus aikoo torjua halpatyömarkkinoiden syntyä? — Kiitos.

16.33 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Korjaan heti ensimmäisen virheen tuossa puheenvuorossa. Tämän hallituksen pysyvät menonlisäykset rahoitetaan valtaosiltaan pysyvillä tulonlisäyksillä. [Timo Heinonen: Velalla!] 730 miljoonaa euroa veroja, 200 miljoonaa euroa uudelleenkohdennuksia pysyvistä menoista. Tämä on hallituksen todellinen rahoituspohja niille pysyville menonlisäyksille, jotka ovat 1 230 miljoonaa euroa. Nämä on hoidettu siis yli 75-prosenttisesti pysyvillä tulonlisäyksillä.

Sitten haluan sanoa teille, arvoisa edustaja Halla-aho, että oleellista on se, että tämä työehtosopimusshoppailu, joka nyt tällä hetkellä vaikuttaa esimerkiksi Postissa, saadaan kitkettyä suomalaisesta yhteiskunnasta. Toivon todellakin, että kun hallitus tulee tekemään näihin asioihin liittyviä esityksiä, te tuette niitä esityksiä tavalla, joka poikkeaa teidän tahotilastanne Euroopan parlamentissa. [Vasemmalta: Juuri näin!] Haluan myöskin todeta sen, että tämän hallituksen tärkeitä asioita on myös se, että osa-aikatyötä ei tässä yhteiskunnassa lisätä, vaan me haluamme lisätä vakituisia, pysyviä, täysiaikaisia työsuhteita sen työllistämispolitiikan kautta, jota tämä hallitus tulee tekemään.

Punkt i protokollet PR 68/2019 rd

16.34 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäisessä vastauksessanne vastasitte edustaja Mykkäsen hyvään kysymykseen, että politiikka on arvovalintoja. Kysyn: onko se sitten arvovalinta, että hallitus ei luota tutkittuun tietoon, jos tieto paljastaa, että hallituksen politiikka johtaa työpaikkojen vähenemiseen? Arvoisa pääministeri, muistan, kun viime kaudella olimme samassa oppositiorintamassa, miten te usein muistutitte ja moititte silloista hallitusta, jos he eivät luottaneet tutkittuun tietoon. [Arto Satonen: Aivan!] Ettekö te nyt luota tutkittuun tietoon? Vai luotatteko te mututuntumaan? [Pia Viitanen: Kristillisten mielestä ei voi parantaa sosiaaliturvaa!]

16.35 **Pääministeri Antti Rinne** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanotaan nyt selvästi: Hallituksen politiikka perustuu tutkittuun tietoon. Kyllä me tiedämme, että sekä valtiovarainministeriön laskelmien mukaan että eduskunnan tietopalvelun laskelmien mukaan käytettävissä olevilla laskentapohjilla näyttää siltä, että 20 euroa kuukaudessa lisää perusturvaan, perustyöttömyysturvaan tai perusturvaan kokonaisuudessaan, tarkoittaa laskennallisesti sitä, että 5 000 työpaikkaa häviää. Mutta kysymys on siitä, että näiden ihmisten toimeentulon ja hyvinvoinnin takia tarvitaan tämä tulonlisäys, ja se on hallituksen politiikkaa. [Ben Zyskowiec: 5 000 ihmistä menettää työnsä!]

16.36 **Juhana Vartiainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella tärkeää, että keskustelu pysyy tässä tietopohjaisessa politiikassa, josta lähdettiin liikkeelle. Arvoisa pääministeri, jos te niitä laskelmia tutkisitte tarkemmin, niin te huomaisitte, että kokoomuksen varjobudjetin toimet pitävät tulonjaon samanlaisena kuin teidän esityksenne eivätkä lisää köyhyysastetta.

Panin kyllä aika murheellisena merkille, miten keskustelussa ja myöhemmin yleisemmässä keskustelussa jopa opetusministeri Andersson väheksyi sitä, miten hyvin koulutetut ekonomistit tässäkin talossa meidän omassa tutkimusyksikössämme tekevät työtään niillä menetelmillä, parhailla menetelmillä, joita pätevät ihmiset osaavat. Ministeri Andersson, olisiko itse asiassa paikallaan pyytää anteeksi eduskunnan tietopalvelun pätevältä henkilökunnalta heidän työnsä näin halveksivaa väheksymistä?

16.37 **Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliitiikka on, kuten pääministeri totesi, arvovalintoja, mutta se on myöskin järkivalintoja. Jos katsoo tämän hallituksen työllisyyspolitiikkaa, niin yhtenä keskeisenä osana on myöskin se, että me panostamme suomalaiseen koulutukseen, koska nähdään, että koulutus ja osaaminen ovat parasta työllisyyspolitiikkaa, mitä tässä maassa voi tehdä, ja luotan siihen, että meillä on kokoomuksen tuki, kun me näitä panostuksia teemme. [Ben Zyskowiec: Kuka niitä on arvostellut?]

Minä en ole koskaan aliarvioinut eduskunnan tietopalvelua. He tekevät äärimmäisen tärkeää työtä. Mutta kokoomuksen eduskuntaryhmänkin on syytä huomioda se, että näissä arvioinneissa ei arvioida koko budjetin työllisyysvaikutuksia vaan tarkastellaan lähinnä vero- ja sosiaalietuusmuutoksia. Se tarkoittaa sitä, että kaikkien meidän mielestä tarpeelliset, kauan kaivatut koulutus- ja osaamispäätökset eivät näy näissä työllisyysarvioinneissa siitä huolimatta, että varmaan kokoomuksenkin ryhmä tukee meitä meidän arvioinnissa siitä, että nämäkin päätökset ovat työllisyyden kannalta aivan keskeisen tärkeitä.

Punkt i protokollet PR 68/2019 rd

16.38 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella tärkeää, että näin vakavasta asiasta kun keskustellaan, niin kokoomus — olen oppinut arvostamaan teitä totuuden puhujina — ette nyt kuitenkaan harjoittaisi älyllistä valehtelua. [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] Nimittäin näiden tietopalvelun laskelmien 5 000 työpaikan vähennys on todellakin laskennallinen seuraus perusturvan nostosta. Onko perusturvan nosto teidän mielestänne paha asia? Ehkä se teidän mielestänne on, mutta meidän mielestämme se ei ole. Ja näissä tietopalvelun laskelmissa on disclaimeri, että ”työllisyysarvio ei ole arvio koko budjetin tai vaihtoehtobudjetin työllisyysvaikutuksista”. Sen sijaan teidän vaihtoehtobudjetissanne ”kokoomus lopettaisi eläkkeen kertymisen ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta”. Tästä te löysitte 500 miljoonaa veronalennuksen. Työttömyysturva, asumistuki ja toimeentulotuki: leikkaus yhteensä 600 miljoonaa euroa. [Vasemmalta: Oh-hoh!] Ajatteletteko te ihmisiä ollenkaan? [Oikealta: Vihapuhetta!] Tässä hallitukselle kysymys: oletteko te sitä mieltä, että kokoomus ajattelee ihmisiä ollenkaan? [Naurua]

Puhemies Matti Vanhanen: Muistuttaisin, että tässä salissa ei yksilöitä eikä ryhmiä puhutella valehtelu-nimikkeellä. [Sari Sarkomaa: Pyytäkää anteeksi! Asiatonta!]

16.39 **Pääministeri Antti Rinne** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa on erilaisilla ideologioilla varustettuja puolueita ja erilaisista lähtökohdista asioita arvioivia kansanedustajia, ja kyllä tässä on selkeästi iso arvoero, iso ero ajatuksissa kokoomuksen ja täällä hallituksen puolella istuvien puolueitten välillä. [Vilhelm Junnila: Ääripäät!] Hallituspuolueitten tehtävä on tällä hetkellä huolehtia siitä, että eriarvoisuus suomalaisessa yhteiskunnassa pienenee. Hallituspuolueet huolehtivat siitä, että tämän kansan koulutustaso ja osaamistaso tulevat nousemaan. Sillä me pärjäämme tulevaisuudessa. Tämä hallitus tekee investointeja tulevaisuuteen, ei menneisyyteen, niin kuin kokoomus haluaa tehdä.

16.40 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliitikassa ja erityisesti talouspolitiikassa on todella kyse arvovalinnoista. Mutta te ette tee arvovalintoja vaan te teette kaikille ojentavaa jakopolitiikkaa, joka tulee kohtaantumaan esimerkiksi siinä, että valitettavasti opetusministeri Anderssonin kauden päättyessä tuhat ammattikouluo-pettajaa saa pian yt-neuvottelukirjeen, koska kertaluontoinen panostus ei sinne suinkaan riitä. [Pia Viitanen: Montako sai teidän aikana?] Me olemme teidän kertaluonteisista panostuksistanne joutuneet pelastamaan yli puolet pysyviin panostuksiin, jotta ne olisivat ai-toja tulevaisuusinvestointeja, joilla sitten tulee myös niitä myönteisiä vaikutuksia lopulta työllisyyteenkin, mihin Andersson tässä viittasi. Mutta teidän hallitus ei niitä tuolla tavalla saa aikaan.

Pääministeri puhui rahoituskeinoista. Jos puhutaan tosiasioista, niin jokaisena vuonna te rahoitatte lisäyksiä ennen kaikkea velalla. Myös viimeisenä vuonna valtiovarainministeriö arvioi, että teidän velanottonne kasvaa 4 miljardiin — yli kaksinkertaiseen tästä vuodesta. Miten te väitätte, että veroilla ne rahoitatte, kun siellä on selvästi moninkertainen määrä velkaa verrattuna veroihin? [Puhemies koputtaa]

Ja katsokaa sitä tietopalvelun laskelmaa: tulonjako ei heikkene meidän esityksessä, koska 26 000 ihmistä enemmän on töissä. Se on sitä parasta sosiaaliturvaa. Siitä pitää puhua. [Välihuutoja vasemmalta]

Punkt i protokollet PR 68/2019 rd

16.41 **Valtiovarainministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Mykkänen ottaa tärkeän asian esille kysymyksessään, ja tietysti hallituksen pitää reagoida, ja hallitus reagoi. Olemme tänään antaneet budjetin täydennyksen, jossa siirtyy 20 miljoonaa opetusministeriön puolelle nimenomaan täsmäkoulutukseen, että yrityksille pystytään kouluttamaan työvoimaa. [Sanni Grahn-Laasosen välihuuto] Tämä lisää tätä työllisyyden ja koulutuksen liittoa, ja sitä tulee vahvistaa, ja tämä tulee jatkumaan.

Olette kysyneet niistä työllistämistoimenpiteistä, ja hallitusohjelmassa on erittäin selkeä kirjaus siitä: me emme sulje mitään toimenpiteitä ulkopuolelle. Olemme koko ajan tekemässä niitä. Kysytte, milloin niitä tuli. Tänään niitä tuli viimeksi.

Puhemies Matti Vanhanen: Myönnän tästä viimeisen kysymyksen edustaja Grahn-Laasoselle.

16.42 **Sanni Grahn-Laasonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erityisesti kun puhutaan tutkitusta tiedosta, tutkijoiden ja tutkimuksen arvostuksen toivoisi kuuluvan opetusministerin sanoissa. Vai onko niin, että faktat kelpaavat tietopalvelusta vain silloin, jos ne tukevat omaa agenda?

Pääministeri, te puhutte paljon omissa puheenvuoroissanne sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta. On jääkylmää politiikkaa tuoda tähän saliin sellainen budjettiesitys, joka tekee ensi vuonna 5 000 ihmistä työttömäksi. [Välihuutoja] Tästä meidän tänään pitäisi puhua. Voin sanoa, että politiikalla on eroja. [Paavo Arhinmäki: Pitäisi ymmärtää niitä papereja, joita tilaa!] Kun katsotaan vaihtoehtobudjetteja, niin huomataan: teidän budjettinne 5 000 työtöntä enemmän, meidän budjettimme 65 000 uutta työpaikkaa. [Paavo Arhinmäki: Ja lehmät lentää!] Kysynkin teiltä, pääministeri: oletteko valmiita ottamaan huomioon edes joitain näistä meidän ehdotuksistamme, jotka lisäävät työllisyyttä ja tuovat suomalaisille töitä?

16.43 **Pääministeri Antti Rinne** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Grahn-Laasonen, teidän puheenne ei pidä paikkaansa — teidän puheenne ei pidä paikkaansa. [Vasemmalta: Ei pidä!] Te kerotte toista totuutta hallituksen työllisyyspolitiikan linjasta. Siellä on laskettu vain ja ainoastaan verotuksen vaikutuksia ja perusturvan kehityksen vaikutuksia tähän kokonaisuuteen, mutta kun katsotaan koko budjettia, se tarkoittaa sitä, että työllisyysaste tulee parantumaan hallituksen esityksellä myös. [Ben Zyskiewicz: Mistä ne luvut saa?] Äskен teidän eduskuntaryhmänne puheenjohtaja totesi, että teidän esityksenne mukaan 25 000 eduskunnan tietopalvelun laskelmien mukaan voidaan identifioida sosiaaliturvan leikkausten kautta työllisyyden lisääntymiseen. Te puhutte 65 000:sta. Se on teidän omia arvioitanne, joita ei ole todistettu millään tavalla tieteellisesti. [Välihuutoja]

Frågan slutbehandlad.